

Komentari prikupljeni kroz javnu raspravu

KOMENTAR 1.

Ime pošiljatelja : Marko Bjegović

E-mail pošiljatelja : mbjegovic@nomm.hr

Datum komentara: 17.06.2015. u 20:19

Komentar:

Poštovani,
politika, kao politika... općenita, ne posve netočna, ali prilično beskorisna kao takva. Generalni stavovi tipa "povećanje apsorpcije", "učinkovitost" i slični toliko su općeniti, iscrpljeni i time nerelevantni, da se jednostavno ukazuje potreba za jasnijom identifikacijom problema i nuđenjem konkretnih rješenja.

Po momemu, to bi bila najmanje tri korisna prijedloga:

1. Ukidanje SAFU-a. To je sada jedna vrlo beskorisna organizacija, bez pravog upliva na strateško određivanje tijeka i svrhe fondova koji se uspiju pronaći, a nedovoljnih (neželjenih) kapaciteta za ono u čemu bi morali biti korisni (dalje u tekstu, prijedlog nove agencije). Umjesto njih, osnovati administrativnu agenciju (da, u potpunosti administrativnu, bez utjecaja na strateške, političke, ili programske komponente EU programa), koja bi isključivo služila za pomoć primateljima (i potencijalnim primateljima) EU sredstava u dokumentacijskom, financijskom i organizacionom smislu.

2. Prepuštanje (praktički u potpunosti) stvaranje (i) strategijskih dokumenata (i) projektnih prijava (i) praćenja projektne dokumentacije (i) ocjenjivanja pristiglih prijava na natječaje... uglavnom svih radnji koje se sada provode u nekoliko ministarstava i državnih agencija - privatnom sektoru. Među konzultantima, konzultantskim tvrtkama i postojećim udrugama očito postoji više znanja i akumuliranog iskustva, a i želje za pomoći "općoj stvari" nego u ovim državnim institucijama. Da je drugačije, i ova verzija programskog dokumenta bila bi u puno svjetlijem tonu nego što jest.

3. Edukativni rad i praktična pomoć regionalnim i lokalnim razvojnim agencijama, uglavnom ustanovljenim od lokalnih uprava ili županija. One bi - uz pravu pomoć - morale postati centri izvrsnosti, mobilizacije i okupljanja svih onih na tom području kojima bi EU fondovi koristili. Oni moraju biti ustrojeni kao "tvrtka za opće dobro", imati sekcije koje se bave lokalnom upravom, sekciju za SME, poljoprivrednu... Kod njih građanin mora dobiti ne samo informaciju što mu je na raspolaganju, nego i pomoć kako doći do fondova. Regionalna razvojna agencija mora na kraju nekog perioda prikazati rezultate baš kao tvrtka: ovoliko je sredstava privučeno, ovoliko je prijava napisano, ovoliko je ljudi pomognuto...

Ako je točka 2 "išla meni u prilog", kao vlasniku konzultantske tvrtke za EU fondove, točka 3 bi mi trebala stvoriti jaku konkurenciju. Cilj ove "vježbe" je da za par godina nema projekata koje nije napisao netko iskusan, praktički profesionalni konzultant. Ako pogledate statističke pokazatelje na razini cijele EU, bit će jasno da su takvi projekti bolje pripremljeni, veća im je

mogućnost financiranja, a provedba projekta ne nailazi na probleme zbog kojih se novci onda ili ne potroše do kraja, ili se moraju vraćati radi povrede propisa.

Samo nekoliko dobronamjernih komentara, kad me nitko ništa o ovome (mojem polju) nije pitao prije izrade programskog stava, iako sam se na nekoliko mjesta "prijavio" da želim sudjelovati u radu odbora, pomoći u formiranju politike na ovom polju.

Marko Bjegović

ORaH: Zahvaljujem na Vašim komentarima na Programski stav ORaH-a u vezi korištenja EU fondova u Republici Hrvatskoj. Javna rasprava je završila i sada se finalna verzija dokumenta šalje na usvajanje Glavnom forumu stranke. U finalnoj verziji će biti sadržani i neki od prijedloga iz javne rasprave.

Slažemo se sa Vašim prijedlogom da treba ukinuti SAFU – ali je to moguće tek nakon 31.12.2016. kada službeno završi IPA program u Hrvatskoj pošto je SAFU (Središnja agencija za financiranje i ugovaranje) provedbena agencija za I. komponentu IPA programa. Nakon toga bi svakako trebalo osnovati instituciju na nacionalnom nivou koja će biti podrška svim potencijalnim korisnicima EU sredstava (nešto kao državna razvojna agencija). Ta institucija bi bila umrežena sa lokalnim i regionalnim razvojnim agencijama koje su podrška potencijalnim korisnicima na regionalnom i lokalnom nivou.

Mišljenja smo da ne bi bilo dobro u potpunosti prepustiti evaluaciju pristiglih prijava na natječaj privatnom sektoru, ali je svakako potrebno uvesti neku vrstu javnog nadzora nad proces evaluacije i odobrenja projekata.

U potpunosti se slažemo sa Vašim prijedlogom u vezi regionalnih i lokalnih razvojnih agencija koje bi trebalo (uz to što su potporne institucije) biti i centri izvrsnosti i mobilizacije (neka vrsta pokretača razvojnih procesa na svom području) sa specijaliziranim odjeljenjima, te da bi evaluacija rada razvojnih agencija trebala biti po principu tvrtke.

Većinu Vaših prijedloga smo usvojili i uvrstili u finalnu verziju programskog dokumenta.

Zahvaljujem i nadam se da ćemo u budućnosti imati mogućnosti surađivati na implementaciji naših programskih stavova u vezi korištenja EU fondova.

KOMENTAR 2.

Ime pošiljatelja : Tibor Vuković

E-mail pošiljatelja : tibor.vukovic@orah.hr

Datum komentara: 17.06.2015. u 21:33

Komentar:

Poštovani

b) visoki troškovi pripreme projekata jedan su od razloga zbog kojih brojni manji ili srednji poduzetnici ne prijavljuju projekte. Na tržištu konzultanata postoje brojne agencije i tvrtke vlasnički povezane sa jedinicama lokalne uprave, te postoje privatne konzultantske kuće koje pokušavaju opstati na tržištu usprkos ne lojalnoj konkurenciji „Lokalnih agencija” koje su sufinancirane iz javnih sredstava, a ponašaju se na profitnoj bazi. Sve jedinice lokalne uprave koje su osnovale tvrtke ili agencije za izradu projektne dokumentacije moraju opravdati

njihovo postojanje brojem i vrijednošću dobivenih projekata , a ne kao do sad postotkom samofinanciranja ili ostvarenim profitom. Na današnji način „agencije” služe isključivo za uhljebljivanje političkih podobnika. Jedinice lokalne uprave moraju same financirati konzultante i omogućiti malim i srednjim poduzetnicima gotovo besplatne konzultacije i dovođenje njihovog projekta do faze moguće procijene održivosti, a nakon toga nastaviti razvoj projekta i naplatiti svoj trošak iz samog projekta.

d) vezano na sporost državne administracije u ovom segmentu nismo ništa bolji nego u bilo kom drugom području rada državnog aparata. U ministarstvima i službama koje obrađuju dokumentaciju prividno se zapošljavaju mladi i sposobni, ali njihovi rukovoditelji nažalost ostaju nesposobni i podobni kojima je cilj da sustav bude što kompliciraniji kako bi oni bili važni. Natječaji koji se objavljuju nisu dovoljno definirani (namjerno) i dešava se da svega 15% pristigle dokumentacije zadovoljava formu. Kad bi se u startu objavili svi uvjeti po kojima se kasnije ocijenjuje projekt mnogi bi odustali i gospoda u ministarstvima bi imala puno manji broj obrađenih (vraćenih) projekata i teško bi opravdala svoje postojanje. Ukratko sustav je posložen da opravda postojanje i zapošljavanje podobnih, a sekundarni cilj je realizacija projekata na dobrobit svijetu.

d) Točno je da su banke i nepristupačnost kreditiranju važan razlog zbog kojeg brojni ne mogu osigurati obavezan dio učešća , ali kada govorimo o lokalnoj upravi treba naglasiti da je veliki problem ustroj u ekonomski potpuno neposobne jedinice. Vrlo često (primjer Varaždina) čak i postoji ekonomska snaga, ali zbog politike i politikanstva na vlasti su potpuno neambiciozni i nesposobni dužnosnici koji uz sve agencije i savjetnike nisu sposobni predvidjeti novac za učešće u proračunu, ili neznanje ide tioliko daleko da planiraju da će komunalne radove financirati iz EU projekata odrađivati gradska komunalna društva.

Tibor Vuković

ORaH: Zahvaljujem na Vašim komentarima na Programski stav ORaH-a u vezi korištenja EU fondova u Republici Hrvatskoj. Javna rasprava je završila i sada se finalna verzija dokumenta šalje na usvajanje Glavnom forumu stranke. U finalnoj verziji će biti sadržani i neki od prijedloga iz javne rasprave.

Slažemo se sa Vašim stavom da su veliki problem u korištenju EU fondova u Hrvatskoj „visoki troškovi pripreme projekata“. Svakako je potrebno redefinirati ulogu lokalnih i regionalnih razvojnih agencija, te privatnih konzultantskih tvrtki kako bi se barem u tom dijelu smanjili troškovi pripreme projekata.

Prihvaćamo Vaše nadopune Programskog stava ORaH-a u svezi sporosti državne administracije kod odobranja EU projekata (ali i kritiku nekvalitetne priprema natječaja za dobivanje EU sredstava), te nemogućnost i neznanje lokalne samouprave da dođe do kredita kojim će financirati EU projekte.

Većinu Vaših prijedloga smo usvojili i uvrstili u finalnu verziju programskog dokumenta.

Zahvaljujem i nadam se da ćemo u budućnosti imati mogućnosti surađivati na implementaciji naših programskih stavova u vezi korištenja EU fondova.

KOMENTAR 3.

Ime pošiljatelja : Davor Pasarić

E-mail pošiljatelja : dpasarić@kreativni.hr

Datum komentara: 17.06.2015. u 23:45

Komentar:

Kao netko tko iz prve ruke ima pozitivno, ali i niz negativnih iskustava s EU fondovima, mogu dati par komentara temeljem naših dosadašnjih prijava.

- niz fondova bio je nepovoljno strukturiran na način da se financira svašta (uglavnom uvozna EU roba), ali ne i rad naših stručnjaka, a on je često presudan da bi se projekt uopće mogao izvesti,

- niz programa koji se nude umjetno inzistira na međunarodnoj suradnji (što načelno jest pozitivna ideja) i projekti nisu formalno ostvarivi bez druge strane - iako ona realno za otvaranje nekog proizvoda, usluge ili inovacije uopće nije potrebna, dapače, dovodi proces izrade u suboptimalnu zonu zbog gomile nepotrebne komunikacije i "izmišljanja" poslova za drugu stranu kako bi se projektno opravdala međunarodna suradnja, znači sama realizacija i korist su podređeni formalno-administrativnoj suradnji,

- za neke projekte traži se od malih poduzetnika da osiguraju poduzeće na sulude iznose (npr. od nas se tražilo osiguranje od milijun eura) i to kod osiguravajuće kuće koja posluje svuda u EU, dakle sve skupa ima okus umjetnog vraćanja novca nazad u ekonomije razvijenih zemalja,

- sustav evaluacije projekata diskriminira male zemlje poput Hrvatske jer se prijave izvode na engleskom jeziku - što nije problem za običnu dopisku, ali postaje problem kada se kompleksna tehnička rješenja moraju objasniti u ograničenom broju riječi. Svakako da će "native speaker" to lako učiniti, ali netko iz siromašne Hrvatske koji nije imao prilike školovati se vani, mora ideje i tehnologije opisati svojim nešto jednostavnijim engleskim jezikom i često to ne uspije u ograničenom broju riječi. Trebalo bi omogućiti prijave i na našem jeziku - ili da prijave na engleskom za non-native govornike imaju neke dodatne bodove ili veći prostor za opise projekta,

- komunikacija s administracijom EU projekata je spora, često ostane bez odgovara, a bilo je slučajeva i da im dio informacijskog sustava koji brine o žalbama uopće ne radi - ili ako radi, onda se odgovori na pritužbe dobivaju u roku od 5-6 mjeseci, što je svakako previše.

ORaH: Zahvaljujem na Vašim komentarima na Programski stav ORaH-a u vezi korištenja EU fondova u Republici Hrvatskoj. Javna rasprava je završila i sada se finalna verzija dokumenta šalje na usvajanje Glavnom forumu stranke. U finalnoj verziji će biti sadržani i neki od prijedloga iz javne rasprave.

Slažemo se sa Vašim prijedlozima da u procesu pripreme i provedbe projekata koji se financiraju iz zajedničkih fondova za cijelu EU (natječaji koje raspisuje EK direktno u Bruxellesu) treba izvršiti veliku reorganizaciju, ali kroz nas programski stava „Korištenje EU fondova“ referiramo se

isključivo na decentralizirana sredstava nad kojima upravu imaju državne institucije Republike Hrvatske.

Svakako ćemo Vaša iskustva, primjedbe i prijedloge proslijediti našem uredu EU parlamentarca Davora Škrleca u Bruxellesu kako bi u eventualnoj parlamentarnoj raspravi o ovoj temi imao informaciju s terena.

Zahvaljujem i nadam se da ćemo u budućnosti imati mogućnosti surađivati na implementaciji naših programskih stavova u vezi korištenja EU fondova.

KOMENTAR 4.

Ime pošiljatelja : Bojana Beroš Urošević

E-mail pošiljatelja : bojana.st@email.t-com.hr

Datum komentara: 18.06.2015. u 14:41

Komentar:

Kažete da je potrebno više pažnje posvetiti odabiru kadrova u službama koje raspisuju natječaje i analiziraju pristigle prijave (motivirani i educirani državni službenici). Točnija je dijagnoza da je potrebno napraviti cjelokupnu reformu državne uprave kako bi cijeli sustav efikasnije funkcionirao. Ali to je lakše reći nego ostvariti. Ja sam do nedavno radila u državnoj službi i iz prve ruke odgovorno tvrdim da se kadrovira isključivo na bazi: podobnosti, lojalnosti, poslušnosti, kumstvu, vraćanju usluge (ruka ruku mijе) itd. To se radi godinama i nemoguće je ispraviti u nekoliko mjeseci. Dok se ne počne ciljano iznositi u javnost ministarstvo po ministarstvo, služba po službe, referent po referent .. sve će ostati na praznim izjavama. Hrvatsku ne napuštaju samo nezaposleni ili oni koji žele više zaraditi, već i oni kojima se gadi s diplomom trpiti nadređene budale koji su do položaja došli tek sa ponekim tečajem.

Da ne bih i ja samo pričala u prazno, dati ću vam samo jedan primjer: MORH mi duguje 7 godina doprinosa, točnije uplate mirovinskog osiguranja. HZMO to nije otkrio, već ja sasvim slučajno. Poslije pisanja zahtjeva, kreće Zamolnica HZMO put MORH-a. Oni se ne javljaju, "mirovinci" odustaju. Ja preuzimam u svoje ruke, nazivam sjedište MORH-a i dobijem službenicu zaduženu za rješavanje dotičnog problema, a ona odgovara: Ja ne znam kako to izračunati! I sve staje!?

Sada pokušajte ovu priču pretvoriti u samo jedan potencijalni EU projekt. Netko se silno trudi dugi niz godina, ali sve završi na krivom stolu. I nikom ništa...

Podržavam odluku ORaH-a da će u narednom razdoblju kroz Ured Davora Škrleca sustavno informirati hrvatsku javnost o navedenim mogućnostima sinergijskog korištenja programa i strukturnih i investicijskih fondova EU.

Osvrnula bih se na (uvijek aktualnu) problematiku Zaštite potrošača i navela (opet iz prve ruke) da Savez udruga za zaštitu potrošača Hrvatske, Savjetovalište za zaštitu potrošača, Split, Ljudevita Posavskog 14. Telefon/fax: 021/344-031 ili 072/414 414

E-pošta: savez@zastita-potrosaca.org

funkcionira otprilike kao zatvorena prometnica: vidite je, može je dotaknuti i GOTOVO!!!

Pozdrav iz Splita!

ORaH: Zahvaljujem na Vašim komentarima na Programski stav ORaH-a u vezi korištenja EU fondova u Republici Hrvatskoj. Javna rasprava je završila i sada se finalna verzija dokumenta šalje na usvajanje Glavnom forumu stranke. U finalnoj verziji će biti sadržani i neki od prijedloga iz javne rasprave.

U našem Programskom stavu o korištenju EU fondova vrlo jasno smo naveli da je veliki problem u korištenju EU fondova loša struktura i organizacija državne administracije koja je zadužena za evaluaciju i kontrolu provedbe EU projekata. Uz to, imamo primjera nepotizma i stranačkog klijentelizma u zapošljavanju u državnoj administraciji – te ćemo svakako nastaviti upozoravati hrvatsku javnost na potrebu duboke reforme državne, regionalne i lokalne uprave i samouprave.

Zahvaljujem i nadam se da ćemo u budućnosti imati mogućnosti surađivati na implementaciji naših programskih stavova u vezi korištenja EU fondova.

KOMENTAR 5.

Ime pošiljatelja : Željko Porobija

E-mail pošiljatelja : zeljko.porobija@gmail.com

Datum komentara: 22.06.2015. u 20:28

Komentar:

Dobro i sažeto napisana politika. Ja bih samo dodao da se država treba potruditi u obrazovanju vlastitih službenika kako bi i oni pomogli u pisanju i vođenju projekata. Nekada čak državne službe - odnosno posrednička tijela prve i druge razine - pišu natječaje koje ni sami ne razumiju, pa se tijekom natječaja mijenjaju objašnjenja i upute čak i šest puta (to sam osobno iskusio), tako da se cijeli proces jako usporava i katkad postaje upitna njegova usklađenost s propisima EU.

ORaH: Zahvaljujem na Vašim komentarima na Programski stav ORaH-a u vezi korištenja EU fondova u Republici Hrvatskoj. Javna rasprava je završila i sada se finalna verzija dokumenta šalje na usvajanje Glavnom forumu stranke. U finalnoj verziji će biti sadržani i neki od prijedloga iz javne rasprave.

Nadam se da ćemo u budućnosti imati mogućnosti surađivati na implementaciji naših programskih stavova u vezi korištenja EU fondova.

KOMENTAR 6.

Ime pošiljatelja : Slobodan Obradović

E-mail pošiljatelja : slobodan.obradovic@orah.hr

Datum komentara: 27.06.2015. u 22:09

Komentar:

Programski stav - Korištenje EU fondova

Sadržaj

1. Uvod
2. Analiza trenutne situacije
3. Problemi u korištenju EU fondova s prijedlozima za poboljšanje stanja
4. Sektorske politike ORaH-a i EU fondovi

1. Uvod (pretpristupno razdoblje)

EU fondovi su ....

tablice, kratko i pregledno

eura

OBNOVA, CARDS 2001 - 2004 320 milijuna

status zemlje kandidatkinje Prva generacija, pretpristupni programi 2005.-06.

PHARE, ISPA i SAPARD 252 milijuna

zemlja pretpristupnica IPA 2007. – 2013. 1 milijarda

članstvo u EU ESI 2014. - 2020, 10 milijardi

RH krajem 2016. godine i službeno će završiti s korištenjem pretpristupnih fondova EU. Do kraja 2016. godine trebaju biti isplaćeni svi projekti koji su financirani iz nekog od pretpristupnih fondova EU zbog pravila N+3. Važno je naglasiti (i za buduće razdoblje) da sredstva iz EU dolaze u zemlju korisnicu „s rokom trajanja“. Oznaka N predstavlja godinu za koju su nam alocirana sredstva (u našem slučaju to je 2013. kao zadnja godina korištenja pretpristupnih fondova EU), dok pravilo +3 označava broj godina u kojima neka zemlja ima na raspolaganju sredstva da ih utroši po svim propisanim procedurama (izabere projekte, sklopi ugovore s korisnicima, provede projekte, te izvrši plaćanja za provedbu projekata).

Međutim, smisao pretpristupnih fondova EU nije samo „trošenje novca“ na projekte, već priprema cijelog sustava jedne države za apsorpciju strukturnih i investicijskih fondova (ESIF – The European Structural and Investment Funds) koji postaju dostupni onog trenutka kada država korisnica postane punopravna članica EU. Strukturni i investicijski fondovi EU mnogo (koliko) su bogatiji izvor financiranja projekata i investicija te je zato od iznimne važnosti da država posloži održive mehanizme za njihovo korištenje.

Često se postavlja pitanje je li RH kroz korištenje pretpristupnih fondova EU pripremila održivi sustav za apsorpciju strukturnih i investicijskih fondova EU.

Tablica iskorištenosti 2007. – 2013. (trag novca lako je pratiti)

2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013.

Komponenta I.

Pomoć u tranziciji i

jačanje institucija alokacija

ugovoreno

realizirano

Komponenta II.

Prekogranična suradnja

Komponenta III.

Regionalni razvoj
Komponenta IV.
Razvoj ljudskih potencijala
Komponenta V.
Ruralni razvoj

Iako je RH prema podacima Nacionalnog fonda Ministarstva financija RH na dan 06.03.2015. imala iz pretpristupnih fondova (IPA i strukturni 2007 – 2013) ugovoreno 981.185.332,26 €, a isplaćeno 525.255.527,21 € (53%) - točne brojke o isplaćenim iznosima po pojedinim fondovima trebamo čekati do kraja 2016. godine.

(Udruge su bile vrlo uspješne u IPA razdoblju, povukle su 100 posto ponuđene love. Da je bilo 10 puta više sredstava za IPA II. prekograničnu suradnju sve bi planulo. Preuska je orijentacija samo na sustav).

Poljoprivredna škola Slavonski Brod povukla 6 milijuna eura u 19 projekata

No, već sada sa sigurnošću možemo reći da RH, NIJE na adekvatan način pripremila održivi sustav i mehanizme za korištenje onih fondova koji nas čekaju u programskom razdoblju 2014-2020 kao punopravnu članicu EU. Trenutna situacija i faza u kojoj se nalazimo s korištenjem strukturnih i investicijskih fondova EU za 2014-2020 najbolji su dokaz tome da je RH u velikom zaostatku i da će biti potrebno mnogo znanja i energije da se nadoknade propuštene prilike u izgradnji sustava (osim sustava treba se osvrnuti i na prijavitelje/korisnike projekata), a koje su nam bile na raspolaganju u pretpristupnom razdoblju.

23.06. 2015. Hrvatska ugovorila sva sredstva koja su bila na raspolaganju iz IPA-e i svih 450 milijuna eura iz strukturnih fondova za prvih šest mjeseci članstva

2. Analiza trenutne situacije

Partnerski sporazum - ključni dokument za korištenje sredstava iz strukturnih i investicijskih fondova EU za razdoblje 2014-2020 – usvojen je od strane EK u listopadu 2014. godine. Prema tom sporazumu RH ima na raspolaganju u novom programskom razdoblju 2014 – 2020 ukupno 10,676 milijardi eura. Od tog iznosa 8,397 milijardi eura predviđeno je za ciljeve kohezijske politike kroz korištenje sljedećih 5 fondova:

Operativni program eura eura

1. Europski fond za regionalni razvoj kohezijska politika OP „Konkurentnost i kohezija 4.321.499.588 8.397.078.632
2. Europski socijalni fond OP Učinkoviti ljudski potencijali 1.516.033.073
3. Kohezijski fond OP „Konkurentnost i kohezija 2.559.545.971
4. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj OP Program ruralnog razvoja 2.026.000.000
5. Europskog pomorski i

ribarski fond OP Pomorstvo i ribarstvo 253.000.000
10.676.078.632

1. Europski fond za regionalni razvoj (ERDF) ima za cilj ojačati gospodarsku i socijalnu koheziju u EU

ispravljanjem neravnoteže između njezinih regija.

ESF ulaže u ljude, s fokusom na poboljšanje mogućnosti zaposlenja i obrazovanja diljem EU. On također ima za cilj poboljšati položaj najugroženijih ljudi kojima prijete siromaštvo.

Kako bi mogla koristiti sredstva iz ovih fondova – državna tijela RH morala su izraditi četiri operativna programa:

1. OP „Konkurentnost i kohezija“ – za sredstva iz ERDF-a i CF-a (oko 6,8 milijardi eura) (usvojen među prvih 50 od 205)
2. OP „Učinkoviti ljudski potencijali“ – za sredstva iz ESF-a (oko 1,5 milijardi eura) (među prvih 68 od 187)
3. OP „Program ruralnog razvoja 2014-2020“ – za sredstva iz EAFRD-a (2,02 milijardi eura) (usvojen među grupom od 51 programa od 118 programa)
4. OP „Pomorstvo i ribarstvo 2014-2020“ – za sredstva iz EMFF-a (oko 253 milijuna eura) (nije još poslan)

OP „Konkurentnost i kohezija“ usvojen je od strane EK 12. prosinca 2014., a sastoji se od sljedećih područja: zaštite okoliša, prilagodbe klimatskim promjenama, prometna infrastruktura, jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva, istraživanje i razvoj, ulaganje u informatičke tehnologije, energetska učinkovitost i dostupnost javnih usluga. Upravljačka i provedbena tijela za ovaj operativni program su nekoliko ministarstava (Ministarstvo zaštite okoliša, Ministarstvo prometa, Ministarstvo poduzetništva i obrta).

OP „Učinkoviti ljudski potencijali“ link na dokument usvojen je od strane EK 17. prosinca 2014., a sastoji se od sljedećih područja: povećanje zaposlenosti, mobilnost radne snage, socijalna uključenost, obrazovni sustav i cjeloživotno učenje.

Upravljačko i provedbeno tijelo je Ministarstvo rada i mirovinskog sustava.

Ako se već spominje, onda bi trebalo preciznije: Upravljačko tijelo (UT) je Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava. Posredničko tijelo (PT), Tijelo razine 1 (PT1) npr. Ministarstvo socijalne politike i mladih, dok je Posredničko Tijelo razine 2 (PT2) Ured za financiranje i ugovaranje EU projekata Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

OP „Program ruralnog razvoja 2014-2020“ (sad već usvojen od strane EK 26. svibnja 2015.) sastoji se od 16 mjera od kojih se kao najvažnije ističu ulaganje u fizičku imovinu, obnova sela kroz ulaganje u infrastrukturu lokalne samouprave, ekološka proizvodnja, agro-okolišne mjere te razvoj ostalih gospodarskih aktivnosti u ruralnim područjima. Upravljačko i provedbeno tijelo je Ministarstvo poljoprivrede i Agencija za plaćanje u poljoprivredi.

Ministarstvo poljoprivrede RH 16. srpnja 2014. godine poslalo finalnu verziju Programa ruralnog razvoja 2014-2020 na usvajanje EK. Nakon tri mjeseca (23. listopada 2014.) Ministarstvo poljoprivrede zaprimilo je 378 komentara od strane Europske komisije na

predloženi Program ruralnog razvoja. Dorađen i korigiran Program ruralnog razvoja 2014-2020 Ministarstvo poljoprivrede poslalo je EK tek 13. veljače 2015. godine – gotovo četiri mjeseca od zaprimanja 378 komentara. Program ruralnog razvoja RH 2014-2020 konačno je usvojen od strane EK 26. svibnja 2015., ali je već sada sigurno da se vrlo ozbiljno dovodi u pitanje mogućnost korištenja novca iz alokacije za 2014. uzimajući u obzir činjenicu da postoji pravilo N+3. (frekvencija, treći puta se spominje n+3, baš zbog tog pravila neće biti problem korištenja novca za 2014. Problem nedostatka kvalitetnih prijavitelja će se javljati u sljedećim godinama) Bez obzira što proces odobrenja Programa ruralnog razvoja RH 2014-2020 još nije bio završen, Ministarstvo poljoprivrede i Agencija za plaćanje u poljoprivredi odlučili su objaviti u siječnju 2015. natječaje za nekoliko mjera iz Programa ruralnog razvoja 2014-2020. Izrađeni su i pravilnici za pojedine mjere, uz napomenu da se natječaj raspisuje prije usvajanja Programa od strane EK te da ukoliko nakon usvajanja Programa od strane EK dođe do promjena uvjeta prihvatljivosti, troškova ili iznosa javna potpore – bit će financirani samo oni troškovi koji su u skladu s odobrenim Programom. Drugim riječima, sav rizik se prebacuje na prijavitelje projekata. Usvajanjem OP „Program ruralnog razvoja 2014-2020“ zadnji dio odlomka više nije aktualan

OP „Pomorstvo i ribarstvo 2014-2020“ tek je u izradi (objavljen je nacrt programa). Kao svoje ciljeve navodi prilagodbu ribarske flote, ulaganje u akvakulturu, preradu i plasman na tržište ribarskih proizvoda, te održivi razvoj ribarskih područja. Upravljačko i provedbeno tijelo je Ministarstvo poljoprivrede i Agencija za plaćanje u poljoprivredi.

3. Problemi u korištenju EU fondova s prijedlozima za poboljšanje stanja

Zašto smatramo da RH, NIJE na adekvatan način pripremila održivi sustav i mehanizme za korištenje strukturnih i investicijskih fondova EU za programsko razdoblje 2014-2020 i zašto smatramo da je RH u velikom zaostatku te da će biti potrebno mnogo znanja i energije da se nadoknade propuštene prilike u izgradnji sustava, a koje su nam bile na raspolaganju u pretprijetnom razdoblju?

a.)Kašnjenje u pripremi strateških dokumenata i operativnih programa

Iako su tri (od četiri) operativnih programa RH usvojena od strane EK u realnim rokovima, Ministarstvu poljoprivrede trebalo je godinu i pol dana da pripremi Program ruralnog razvoja RH 2014-2020 i oko godinu dana za usklađivanje finalne verzije koja bi bila prihvatljiva od strane EK.

OP „Pomorstvo i ribarstvo 2014-2020“ još nije izrađen i poslan u EK. Te činjenice dovoljno govore o (ne)sposobnosti sadašnje administracije u Ministarstvu poljoprivrede i navedeni podaci dovode u pitanje znanje i sposobnost ljudi koji su u Ministarstvu poljoprivrede zaduženi za pripremu i provedbu svih procesa koji su neophodni za početak korištenja EU sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i Europskog pomorskog i ribarskog fonda.

Potrebno je ubrzati procese izrade finalnih verzija OP i imenovati kvalitetnije i odgovornije stručne osobe za taj posao.

b. Visoki troškovi pripreme projektne dokumentacije

Vlada RH i stručne službe u ministarstvima i agencijama koje su zadužene za korištenje pojedinih EU fondova još nisu ponudile kvalitetno rješenje potencijalnim korisnicima na koji način da brže i jeftinije ishode potrebnu dokumentaciju za prijavu na natječaj za EU fondove. Još uvijek je prilikom prijave projekta potrebno pribaviti određenu količinu dokumentacije koju državne službe mogu same osigurati uvidom u svoje baze podataka (obrotni ili sudski registri, prijava poreza ili postojanje duga prema državi, zemljišne knjige, katastar, registar farmi, sanitarne dozvole, zaštita na radu i sl.).

Potrebno je smanjiti broj dokumentacije potrebne za prijavu projekta na najmanju moguću mjeru, a dokumentaciju koju državne službe mogu same osigurati uvidom u bazu podataka – potpuno izbaciti iz popisa dokumentacije potrebne za prijavu projekta.

(Ima i drugačijih primjera, ESF – pojednostavljena procedura prijave, ekspresno odobrenje, tehnička pomoć osigurana, nema sufinanciranja)

c. Netransparentno informiranje javnosti o budućim natječajima i zakonskoj regulativi (pravna nesigurnost)

Vrlo često je slučaj da se pravilnici po kojima se projekti mogu prijaviti na pojedine natječaje objavljuju nekoliko dana prije objave natječaja. Stvara se dojam u javnosti da su to natječaji za „odabrane“ jer je gotovo nemoguće u nekoliko dana kvalitetno pripremiti projekt. Zadnji takav primjer je objavljivanje pravilnika za mjeru 4. „Ulaganje u fizičku imovinu“ podmjera 4.1 i 4.2 u sklopu Programa ruralnog razvoja kojeg je Ministarstvo poljoprivrede objavilo u Narodnim Novinama 23. siječnja 2015. godine dok je natječaj objavljen 30. siječnja 2015. (7 dana od dana objave pravilnika).

Kod pretpristupnih fondova često se događalo i to da je za svaki natječaj izlazio novi pravilnik tako da potencijalni prijavitelji projekata nisu znali po kojim procedurama da pripremaju projekt jer su morali čekati objavu pravilnika. To je stvaralo veliku pravnu nesigurnosti i bilo je vrlo teško planirati projekte u detalje. Bojimo se da će se takva praksa nastaviti i kod korištenja strukturnih i investicijskih fondova.

Potrebno je donijeti zakonski akt prema kojem je nemoguće raspisivanje natječaja ako ne prođe barem 60 dana od objave pravilnika. U tom razdoblju je državno tijelo koje raspisuje natječaj u obavezi odraditi info kampanju o pravilniku i natječaju po cijeloj zemlji.

(Prije bile procedure prespore – sada prebrze. Treba li pravilnike stavljati u dokument „Stavovi“.)

d. Sporost državne administracije kod odobravanja projekata

Tijekom korištenja pretpristupnih fondova EU prosječno trajanje procesa odabira i ugovaranja projekata bilo je oko 12 mjeseci. Većina prijavitelja projekata morala je čekati više od godinu dana kako bi saznala je li projekt prihvaćen ili ne. To je usporavalo cijeli proces i dovodilo u pitanje smislenost projekta. Isto tako je dovodilo u pitanje pravilo N+3 (i mogućnost države da na vrijeme iskoristi sredstva). Za takvu sporost državne administracije često nije postojalo opravdanih razloga već se državna administracija opravdavala kompliciranim EU procedurama. Zaboravlja se da pravilnike po kojima se projekti odobravaju i provode donosi sama država korisnica fondova, te je na samoj državnoj administraciji da pojednostavi procedure (ako je problem u procedurama). Međutim, puno češće je problem u samim državnim službenicima koji analiziraju pristigle projektne prijedloge – ima odličnih primjera profesionalnosti i odgovornosti u državnoj upravi, ali velik broj administracije radi

sporo i neučinkovito. Za to postoji niz razloga, a kod EU fondova često je razlog strah od pogreške zbog nadzora EK nad cijelim procesom odabira projekata, isplate sredstava itd. Potrebno je više pažnje posvetiti odabiru kadrova u službama koje raspisuju natječaje i analiziraju pristigle prijave (motivirani i educirani državni službenici).

Potrebno je napraviti i reformu državne uprave kako bi cijeli sustav efikasnije funkcionirao. Vlada RH 21. svibnja 2015. usvojila Strategiju razvoja javne uprave 2014. – 2020.

<https://uprava.gov.hr/UserDocsImages//novosti//210515-VRH-strategija.pdf>

Je li Strategija OK? Kakav je odnos prema korištenju EU fondova? Koji je stav ORaHa.

(Što se brzine tiče. Primjer. Prijava na natječaj zaključena u veljači 2014. Potpisani ugovori u listopadu 2014. Shema dodjele bespovratnih sredstava za poslovnu infrastrukturu, jel može brže? <http://www.mrrfeu.hr/default.aspx?id=4329>)

e. (Su)financiranje EU projekata

Za korištenje vrlo izdašnih strukturnih i investicijskih fondova EU koji su nam na raspolaganju od 2014. do 2020. bit će potrebno posložiti kvalitetne mehanizme kreditiranja. Danas je u RH dobivanje kredita za mikro, male i srednje poduzetnika, obrte ili obiteljska poljoprivredna gospodarstva – vrlo veliki problem. Često su prijavitelji projekata opterećeni starim kreditnim obvezama (i hipotekama na svojim nekretninama) i vrlo teško dobivanju nove kredite. A bez novih kredita nećemo imati novih investicija i nećemo potrošiti sredstva koja su nam na raspolaganju iz EU fondova. Zato je važno da počnemo rješavati ovaj problem što ranije na način da osiguramo garancijske sheme za ovakve investicije i investitore. HAMAG Invest je samo jedna od mogućnosti. Možda ne bi bilo loše da se konzultira i strana praksa u kreditiranju mikro, malih i srednjih proizvođača (i prerađivača).

(Uspostavlja se Fond za sufinanciranje provedbe EU projekata na regionalnoj i lokalnoj razini. Treba spomenuti i druge linije projekata. NZRCD (Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva) sufinancira odobrene EU projekte udruge. Sufinanciranje ESF projekata vrijednosti 1- 2 milijuna kuna iznosi 0 kuna, ukupni trošak pripreme projekta je 20 kuna – za poštarinu. Vrijednosti poljoprivrednog poduzetničkog inkubatora u Drenovcima iznosi 12,5 milijuna kuna, a sufinanciranje 1 (jedan) posto. Malim poljoprivrednicima sto posto džabe 15 tisuća eura. Mladim poljoprivrednicima do 90 posto za novi kombajn.)

Drugi problem su jedinice lokalne samouprave. Tu nam je potrebno hitno smanjenje broja jedinica lokalne samouprave i stvaranje stotinjak JLS-a koji će osim svoje održivosti imati i razvojnih kapaciteta jer male (i siromašne) općine (a gradovi koji su manji od općina) nemaju financijske snage da (su)financiraju projekte za koje bi tražile sredstva iz EU fondova.

Gradovi i općine najlošiji prijavitelji. No, male općine, kao npr. Gradište u VSŽ, su vrlo uspješne u korištenju EU fondova, dok susjedna, pet puta veća sredina, Grad Županja kao prijavitelj, u programskom razdoblju IPA 2007.-2013. nije realizirao niti jedan euro. Samim tim što je veća, bogatija, općina/grad ne znači da je uspješnija u povlačenju EU fondova. Tako da to ne može biti pravilo. Pitanje je kako „natjerati“ (motivirati) općinu/ grad većih kapaciteta da korisiti fondove.

ORaHova tema 4 regije nije spomenuta. Što su to regije, kako je zamišljeno funkcioniranje. Samom uspostavom regija, automatski će se bolje koristiti EU fondovi?

Odgovor na HUP 16. pitanje -ukidanje županija i stvaranje četiri regije koje će biti daleko uspješnije u privlačenju sredstava iz EU fondova.

Nespomenuta tema: Potpomognuta područja (Indeks razvijenosti),

NUTS 2, kako bi ORaH uspostavio podjelu (sada na Kontinentalna i Jadranska)
(Pojam regije odnosi se na tzv. NUTS 2 razinu, tj. prostornu cjelinu koja obuhvaća između 800 tisuća i 3 milijuna stanovnika
Razina Najmanje Najviše
NUTS 1 3 milijuna 7 milijuna - RH
NUTS 2 800 000 3 milijuna - Kont i Jadran
NUTS 3 150 000 800 000 – županije)

f. Projekti održivog razvoja koji se financiraju iz EU fondova
Svaki projekt koji se kandidira za neki od EU fondova trebao bi biti projekt održivog razvoja. Do sada (u pretpristupnom razdoblju) EK je od RH tražila da svaki projekt koji se financirao iz npr. EU fondova za poljoprivredu (IPARD) mora biti odobren od strane Ministarstva zaštite okoliša (izrađen elaborat ili studija zaštite okoliša) te da mora biti ekonomski održiv bez potpore iz EU fondova. Takvu praksu trebalo bi nastaviti i u korištenju strukturnih i investicijskih fondova. Projekt koji nije održiv ne može biti niti odobren.

Sinergijski učinak u povezivanju korištenja Strukturnih i investicijskih fondova EU s ostalim programima i fondovima – jel to naslov, podnaslov?
treba numerirati naslove prema sadržaju na početku dokumenta

Državnim institucijama RH koje su zadužene za pripremu strateških dokumenata za korištenje strukturnih i investicijskih fondova EU slabo je poznata činjenica da je EK donijela niz odluka i preporuka kako bi se sinergijskim učinkom u povezivanju korištenja Strukturnih i investicijskih fondova EU u kombinaciji s ostalim programima i fondovima EU (kao npr. HORIZON 2020, ERASMUS+, COSME, Kreativna Europa, CARINE 2020, Copernicus, Galileo, Hekul III 2014-2020, LIFE itd.) povećala kvaliteta i učinkovitost projekata financiranih iz različitih EU programa i fondova.

Isto tako su i potencijalnim korisnicima tih sredstava u RH informacije o sinergiji u korištenju strukturnih i investicijskih fondova EU s ostalim programima i fondovima EU potpuno nepoznate jer državne institucije RH koje bi trebale informirati potencijalne korisnike ni same nisu upoznate sa tim mogućnostima.

ORaH će u narednom razdoblju kroz Ured Davora Škrleca – ORaH-ovog zastupnika u Europskom parlamentu sustavno informirati hrvatsku javnost o navedenim mogućnostima sinergijskog korištenja programa i strukturnih i investicijskih fondova EU.
(ima li ured snage da sustavno informira javnost? možda da se razmisli o suradnji s predstavništvima razvojnih agencija naših županija za EU fondove, na promociji, stvaranju mreža...)

4. Sektorske politike ORaH-a i EU fondovi

U gotovo svim sektorskim politikama ORaH-a postoji mogućnost povezivanja ciljeva naših politika s mogućnostima i sredstvima iz EU fondova koji će nam biti na raspolaganju 2014-2020.

Podforum „Korištenje EU fondova“ koji djeluje u sklopu Foruma za gospodarstvo započeo je s povezivanjem prioriteta, sektora i mjera iz operativnih programa RH sa sektorskim politikama ORaH-a. Povezivanje sektorskih politika ORaH-a i EU fondova će biti finalizirano kada se svi OP za korištenje EU fondova iz programskog razdoblja 2014-2020 definiraju kroz

pravilnike i natječaje.

Najlošiji dio dokumenta. Ovdje bi se trebala vidjeti specifičnost ORaHovih politika.

Parole (prvi odlomak) i neuvjerljivo obećanja (drugi odlomak) da će se ... (u prijavi projekta ne bi prošao niti prvi prag).

Veliki skokovi s još većim rupama. Konstatacija da treba promijeniti javnu upravu, a onda se zapinje na pravilnicima. Politika ovisi o pravilnicima. Ako se promijeni pravilnik, treba li promijeniti i politku?

Evo jedan primjer kako se može povezivati politika i fondovi na temi ZAPOŠLJAVANJA

Ne treba zaboraviti da je većina dokumenta usvojna i da treba najbolje odigrati u zadanim okvirima.

OP (Operativni programi) dijele sveobuhvatne strateške ciljeve (dogovorene Sporazumom o partnerstvu) u

investicijske prioritete → specifične ciljeve → konkretne akcije.

provodi se kroz OP Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.

tematski ciljevi:

1. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage
2. Socijalno uključivanje
3. Obrazovanje i cjeloživotno učenje
4. Dobro upravljanje.

Glavni ciljevi RH 2014. -2020.

-Zapošljavanje

-Konkurentno gospodarstvo

-Ravnomjerni razvoj svih hrvatskih krajeva

-Jednake mogućnosti za sve

PRIORITETI u skladu s glavnim ciljevima

- 1.Potaknuti potencijal za pametni rast
- 2.Povećati pokrivenost širokopojasnom mrežom i poticati korištenje e-usluga
- 3.Povećati konkurentnosti MSP-ova, uključujući u poljoprivredi i ribarstvu
- 4.Povećati energetska učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije
- 5.Smanjiti osjetljivosti na klimatske promjene i poboljšati mjere zaštite
- 6.Ispunjavanje EU standarda u gospodarenju vodama i otpadom
- 7.Očuvanje biološke raznolikosti i održivo upravljanje Naturom 2000
- 8.Razvoj multimodalnih i interoperabilnih prometnih veza
- 9.Povećati zapošljivost
- 10.Obrazovanje usklađeno s potrebama tržišta rada
- 11.Povećati socijalnu jednakost i smanjiti broj ljudi u riziku od siromaštva
- 12.Povećati učinkovitost i djelotvornost javne uprave i pravosuđa

Fondovi, ESF (Europski socijalni fond)

Prioritetna os 2: Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba u nepovoljnom položaju

Mjera HR.2.1.10

Poboljšanje pristupa otvorenom tržištu rada osobama u nepovoljnom položaju

Sada bi trebalo reći gdje je tu politika ORaHa
ORaH, Forum Gospodarski / Sektorska politika – nema politika zapošljavanja? u pripremi je ili se sastoji od nekoliko sektorskih politika

Programsko razdoblje 2014.-2020. (stvarne akcije do 2023.) je orijentacija na „posao“, a ne više na učenje (IPA).

Zaključci

Vrlo često se u javnosti stječe dojam (dojmovi ovdje nisu dojmivi) da je jedino mjerilo uspjeha neke političke garniture na vlasti koliko se novaca „povuklo“ iz EU fondova. S tim u vezi se iznose različite brojke i statistike (nije problem jer je najlakše pratiti trag novca) koje idu u prilog poziciji ili opoziciji (ustvari, jedni i drugi koriste točne podatke, na osnovu kojih onda šalju netočne informacije).

Međutim, ORaH će kroz svoje aktivnosti u narednom razdoblju pokušati analizirati (pokušati? - to ovisi samo o ORaHu, pa se onda sa sigurnošću može reći, hoće li se to analizirati ili neće) stvarne učinke korištenja pretpripravnih fondova čije korištenje (sa zadnjim isplata iz IPA fonda) završavaju u 2016. godini. Koliko je novaca potrošeno za projekte koji su održivi i koji nisu pripremani samo kako bi se potrošili EU novci, već imaju svoju kontinuitet iz prijašnjih aktivnosti korisnika sredstava prema budućim očekivani učincima, a koliko za projekte koji su rađeni po principu „idemo nešto prijaviti da izvučemo sredstva bez obzira na stvarne potrebe i održivost cijelog projekta“.

(parafrazirati autore stavovova: „idemo nešto napisati ... bez obzira na ...“)

Želimo upoznati javnost sa činjenicom da je važno u budućem razdoblju (2014-2020) prezentirati ne samo koliko je novaca iskorišteno iz različitih EU fondova već na koji način su ti novci iskorišteni. Koliko je projekata financiranih iz EU fondova otvorilo nova radna mjesta? Da li se kod provedbe projekata vodila briga o zaštiti okoliša, dobrobiti životinja, zaštiti na radu zaposlenika i npr. zaštiti potrošača?

Sve ovo će biti u fokusu aktivnosti ORaH-a kada govorimo o EU fondovima.

Kod sufinanciranja projekata treba gledati na cijelinu. Sredstva koja država plaća kroz članarinu i sufinanciranje, sredstva prijavitelja projekta, banke, EIB, porezne pogodnosti za prijavitelje.

kraj

Koji su programski stavovi ORaHa o korištenju EU fondova? nabroji:

-
-

- nacionalna sredstva treba usmjeriti u pripremu, prefinanciranje, sufinanciranje EU projekata, (a ne u projekte asfaltiranja parkirališta)
- „Tisuću projekata po milijun eura godišnje“ Problem će biti nedostatak prijavitelja u trećem valu prijave
- regionalna rasprostranjenost ne/uspješnih
- strategije razvoja nedostaju
- Veliki projekti – Kohezijski fond

Novinarski naslov „Stavovi ORaHa o korištenju EU fondova – bez stava“

Pozdrav iz Županje, Slobodan Obradović
098 1989 150
032 840 239

ORaH: Zahvaljujem na Vašim (vrlo iscrpnim!) komentarima na Programski stav ORaH-a u vezi korištenja EU fondova u Republici Hrvatskoj. Javna rasprava je završila i sada se finalna verzija dokumenta šalje na usvajanje Glavnom forumu stranke. U finalnoj verziji će biti sadržani i neki od prijedloga iz javne rasprave.

Velika većina Vaših primjedbi i prijedloga je vrlo kvalitetna i svakako prihvatljiva ali smo odlučili izraditi kraći programski dokument o korištenju EU fondova umjesto opširnije politike korištenja EU fondova gdje bi svakako bilo mjesta za sve vaše prijedloge. Izrada politike nije isključena, ali u ovom trenutku smo se fokusirali na sažeti dokument u kojem nema mjesta za detaljnu analizu npr. svih državnih tijela zaduženih za upravljanje i provedbu pojedinih operativnih programa ili za analizu svih komponenti IPA programa (2007-2013) ili npr. NUTS regije....

Zahvaljujem na Vašem velikom trudu i nadam se da ćemo u budućnosti imati mogućnosti surađivati na implementaciji naših programskih stavova u vezi korištenja EU fondova ili na izradi detalje politike ORaH-a u vezi korištenja EU fondova.

ZAKLJUČNO

Javna rasprava trajala je od 17. lipnja 2015. do 2. srpnja 2015. godine pri kojoj je zaprimljeno 6 komentara koji su obrađeni.

Kroz tri komentara na temu lokalnih i regionalnih razvojnih agencija usvojene su promjene dokumenta na način da je u dijelu „*Problemi u korištenju EU fondova s prijedlozima za poboljšanje stanja*“ dodan dio pod nazivom „*Redefiniranje uloge lokalnih i regionalnih razvojnih agencija*“.

Ostali komentari su potvrdili osnovne postavke programskog dokumenta (problematika sporosti i nekompetentnosti državne administracije zadužene za korištenje EU fondova, otežano kreditiranje, skup proces prijave projekta itd.).